

6. Bekering als verandering van daden

Introductie

In het vorige document hebben we het Griekse woord voor bekering behandeld. In dit document willen we stilstaan bij het Hebreeuwse woord voor bekering: *teshoevah*. Dit woord is afgeleid van het werkwoord *shoev*, wat 'omkeren' of 'terugkeren' betekent. *Teshoevah* heeft te maken met een verandering van daden. Je keert je af van je slechte levenswandel en gaat een ander pad bewandelen. Jouw levenskoers wordt 180 graden omgedraaid. Je gaat andere keuzes maken in het leven en je gaat je anders gedragen.

Bekering onder het oude verbond

Het woord *teshoevah* komen we tegen in de Hebreeuwse Bijbel, het Oude Testament. Onder het oude verbond betekende bekering allereerst een terugkeer naar de Thora, de wet van God. God heeft in de eerste vijf boeken van de Bijbel een goede levensinstructie gegeven, maar het volk week daar keer op keer van af. Zij gingen andere paden bewandelen en luisterden niet naar de woorden van God. En dan stuurde God zijn profeten om het volk terug te roepen naar de Thora. Dit was de oproep tot bekering. Het volk werd gevraagd om zich te bekeren en weer volgens Gods wet te gaan leven. Dan zou het hen weer goed gaan.

Het Joodse of Hebreeuwse denken heeft sterk te maken met hoe je jouw concrete leven op aarde leeft. Het Griekse denken heeft veel meer te maken met ideeën, filosofieën en je denken. We zien dat terug in de woorden voor bekering. Het Griekse woord voor bekering gaat over een vernieuwing van denken en het Hebreeuwse woord voor bekering gaat over een verandering van daden. In het Hebreeuwse denken liggen horen, geloven en doen heel dicht bij elkaar. Als wij Gods woorden horen en gelovig aannemen, dan betekent dat, dat wij deze woorden gaan uitleven. Zonder daden, zijn woorden niets waard.

Waar de Grieken grote filosofische scholen hadden, waarin over van alles gediscussieerd werd, daar bestonden de Joodse scholen uit het 24/7 volgen van een rabbi. De leerlingen van een rabbi volgden hem en zagen iedere stap en beslissing, die hij nam. Hun roeping was om de rabbi te gaan imiteren, na te gaan leven. Zij traden heel letterlijk in de voetsporen van hun rabbi. Wat zij leerden was dus niet in de eerste plaats theorie, maar juist de dagelijkse praktijk van het leven. Joodse leerlingen leerden niet uit een boekje, maar zij leerden door het leven van de rabbi mee te maken. Zij leerden relationeel.

Nu heeft de Griekse filosofie veel invloed gehad op de christelijke wereld. Dit heeft ertoe geleid dat geloof heel gemakkelijk losgekoppeld kon worden van de wet en van de daden. Bekering werd dan zoiets als 'tot geloof komen', in plaats van een nieuwe manier van leven. In de kerkgeschiedenis is ontzettend veel over de leer gediscussieerd, alsof de juiste leer zaligmakend is. Gemakkelijk werd vergeten dat het onze daden zijn, die ons deel geven aan het Koninkrijk van God.

Het is goed om te beseffen dat niet alleen de oudtestamentische schrijvers, maar ook de nieuwtestamentische schrijvers allemaal Joden waren. Zij dachten allemaal op een Hebreeuwse of Joodse manier. En Jezus was een Joodse rabbi, die zijn leerlingen de Thora onderwees en voorleefde. Zijn twaalf leerlingen traden in zijn voetsporen en imiteerden Jezus in hun dagelijkse leven. Zo leerden zij van Jezus. Zij leerden niet een leer uit een boekje, maar zij leerden een levenswandel aan.

Bekering onder het nieuwe verbond

Soms wordt beweerd dat bekering onder het nieuwe verbond te maken heeft met geloof en niet meer met de wet of met onze daden. Dit gaat echter veel te kort door de bocht. In het document 'Gered door geloof en werken' hebben we al kunnen zien, dat onze daden er wel degelijk toe doen en ons redding brengen, ook onder het nieuwe verbond. En ook de wet is niet zomaar buiten beeld geraakt. Jezus heeft in Mattheüs 5 gezegd, dat Hij de wet niet kwam afschaffen. Nee, sterker nog, Hij wilde dat deze onderwezen en uitgeleefd werd. Hij onderwees zijn leerlingen de Thora en dat hun gerechtigheid groter moest zijn dan die van de Farizeeën.

Nu is er wel een verschil tussen het oude en nieuwe verbond. Onder het nieuwe verbond kan de letter van de wet ons namelijk niet meer veroordelen. Dit betekent dat we in de vrijheid van Jezus zijn gezet. We hoeven de Thora nu niet meer te volgen, uit angst voor straf. Nee, de redding komt uit genade en door het offer van Jezus naar ons toe. Het draait er nu niet meer om, dat wij de hele wet tot in de details precies uitvoeren. Nee, het gaat erom dat wij van binnenuit, geleid door de Heilige Geest, naar de geest van de wet gaan wandelen. Als het goed is gaan we van binnenuit naar de diepere bedoelingen van Gods wet leven.

Jezus gaf ons verschillende voorbeelden daarvan in Mattheüs 5. Hij leerde ons daar, dat het om ons hart gaat. De wet veroordeelt ons bijvoorbeeld als wij overspel plegen. Maar Jezus leerde ons dat wie de partner van een ander begeert, al overspel heeft gepleegd in zijn of haar hart. Het gaat erom wat er in je hart leeft. Daar kan de wet niets over zeggen, want de wet kan alleen de uiterlijke daden veroordelen. Maar de Heilige Geest werkt diep in ons hart, om ons hart zuiverder te maken.

Als wij ook maar één concrete daad van overspel plegen, veroordeelt de wet ons. De wet is een harde 'ja' of een harde 'nee'. Maar voor God gaat het erom, dat ons hart steeds zuiverder wordt. Dat is de weg die de Heilige Geest ons leert te bewandelen, onder het nieuwe verbond. Jezus' offer is genoeg om te betalen voor onze misstappen. Het gaat nu ook niet zozeer meer om de concrete misstappen, die wij begaan, maar het gaat erom, waar ons hart naar uitgaat. Jezus kwam om het overspel uit ons hart weg te nemen. Hij wil ons van binnenuit naar de bedoelingen van God laten leven.

Bekering onder het nieuwe verbond betekent, dat we gaan wandelen achter Jezus aan. We gaan wandelen op de weg, die Hij ons leerde en ons voorleefde. Hierin heeft de Thora, de wet, nog steeds een belangrijke plaats. Niet meer als een wet, die wij naar de letter moeten volgen, maar als een richtlijn voor het goede leven en de bedoelingen van God. Als wij achter Jezus aan gaan wandelen, dan kan het haast niet anders, of we krijgen liefde voor Gods geboden en woorden. Het wordt ons voedsel, waarop wij gaan teren.

Met het woordje 'wet' hebben velen een negatieve associatie. De wet bestaat uit regeltjes, over wat je wel en niet mag. Maar het woordje 'Thora' betekent 'onderwijzing'. De wet van God gaat niet in de eerste plaats over regeltjes, maar is een onderwijzing over hoe we kunnen leven naar de bedoelingen van God. En hoe zouden we niet naar de bedoelingen van God willen leven, als we liefde voor Hem hebben opgevat?

Stel je voor dat je verliefd wordt op een vriend of vriendin, dan ga je jouw best doen om te zien wat die ander fijn vindt en graag wil. En dat ga je dan voor die persoon doen. Stel je voor dat die ander jou allemaal dingen laat weten, die hij/zij fijn vindt, maar je schenkt daar totaal geen aandacht aan. Je blijft gewoon je oude leventje leven en maakt totaal geen aanpassingen in je leven. Je doet niets om die ander blij te maken. Dan is die relatie waarschijnlijk geen lange tijd beschoren. Zo ook met God. In de Thora geeft God aan, wat Hij graag wil en wat goed voor ons zou zijn. Stel je voor dat we de Thora gewoon negeren en ons oude leventje blijven leven. Hoe lang zal onze relatie met God dan bestaan?

Het punt waarop de wet tekortschoot was, dat de wet ons geen eeuwig leven kon schenken. Daarin zaten de Joodse religieuze mensen in Jezus' dagen ook verkeerd. Zij dachten dat zij door het houden van allerlei regeltjes, hun zaligheid en eer bij God konden verdienen. Nee, de Thora kan ons nooit het eeuwige leven geven, dat kan alleen de Geest van God, op basis van het bloed van Jezus. Wij kunnen niet zalig worden door het houden van de wet, maar wij kunnen wel het leven uitleven, wat God ons wilde geven, in lijn met zijn goede wet.

We mogen de wet beschouwen als een liefdesbrief van God aan ons, waarin Hij zijn hartsverlangens uitsprekt. We kunnen deze liefdesbrief niet gebruiken om Gods liefde te verdienen. Ook hoeven we ons niet angstvallig te houden aan alles wat daarin staat, omdat er anders straf zou volgen. Dan hebben we de bedoeling van deze liefdesbrief verkeerd begrepen. Het gaat om de relatie, die wij met God opbouwen en hoe wij ons leven in overeenstemming willen brengen met Zijn hartsverlangens. Vanuit een innerlijke passie willen we Gods woorden opeten en uitleven.

Bekering betekent onder het nieuwe verbond nog altijd: een ander leven gaan leven, je daden gaan veranderen. Dit gebeurt niet op religieuze wijze, doordat we een stel regeltjes gehoorzamen, maar in volle vrijheid en van binnenuit door Gods Geest. Bekering onder het nieuwe verbond betekent dus dat wij Gods Geest de ruimte geven om ons leven te vernieuwen en te veranderen. Gods Geest gaat ons Gods bedoelingen leren en gaat onze daden en keuzes veranderen. Ons leven krijgt een richtingsverandering van 180 graden. We leven nu niet meer voor onszelf, maar voor God en zijn bedoelingen.

Het dubbele liefdesgebod

Hoe ziet dat bekeringsleven er dan concreet uit? Welk beeld schetst de Bijbel ons daarvan? Laten we kijken wat het Nieuwe Testament ons hierover leert. We kunnen hier zeker niet volledig zijn, omdat het Nieuwe Testament ons heel veel leert over het leven met de Heer, maar we halen enkele belangrijke punten naar voren. Laten we in deze paragraaf beginnen met de kern. Jezus heeft een samenvatting van de wet gegeven in Markus 12:28-31:

En een van de schriftgeleerden, die hen hoorde discussiëren en wist dat Hij hun goed geantwoord had, kwam naar Hem toe en vroeg Hem: Wat is het eerste van alle geboden? En Jezus antwoordde hem: Het eerste van alle geboden is: Hoor, Israël! De Heer, onze God, de Heer is één. En u zult de Heer, uw God, liefhebben met heel uw hart en met heel uw ziel en met heel uw verstand en met heel uw kracht. Dit is het eerste gebod. En het tweede, hieraan gelijk, is dit: U zult uw naaste liefhebben als uzelf. Er is geen ander gebod groter dan deze.

We zien hier een veelvoorkomend Joods vragenspel, waarmee rabbi's en leerlingen van elkaar leerden. Men leerde door elkaar vragen en wedervragen te stellen. Soms wordt dit gedeelte heel negatief gepresenteerd: Jezus was aan het redetwisten of discussiëren en zette zijn tegenstanders flink op hun nummer. Maar dan hebben we niet goed begrepen wat hier gebeurt. Jezus had, als rabbi, de leervragen van de Sadduceeën goed beantwoord. Daarom komt de schriftgeleerde naar Jezus toe en stelt Jezus de vraag naar de kern van alle geboden. Dit is een hele eer, die hij daarmee aan Jezus geeft. Kennelijk waardeert deze schriftgeleerde het gezag van Jezus en acht hij Jezus de juiste autoriteit om de belangrijkste vraag over de Thora te beantwoorden.

De vraag naar de kern van alle geboden werd in die dagen vaker gesteld aan grote rabbi's. Het was een vraag, die veel Joodse geleerden bezighield. Er waren zoveel geboden en verboden, maar wat was nu precies de kern? Jezus antwoord is in geen enkel opzicht nieuw te noemen. Hij antwoordt met een

heel bekend Joods antwoord. Ten eerste grijpt Hij hier terug op het *Sjema'* als kern van alle geboden. Dit *Sjema'* vinden we in Deuteronomium 6:4-9 terug en wordt tot op vandaag iedere dag door de Joden hardop uitgesproken/gebeden: *Luister, Israël! De Heer, onze God, de Heer is één! Daarom zult u de Heer, uw God, liefhebben met heel uw hart, met heel uw ziel en met heel uw kracht...* Ten tweede voegt Jezus daaraan toe, dat je jouw naaste lief moeten hebben als jezelf. Ook dit was een bekend Joods antwoord. Jezus sluit hiermee aan bij wat de belangrijke Joodse rabbi Hillel enkele decennia eerder had onderwezen.

Er staat namelijk een voorval beschreven in traktaat Shabbat 31A van de Babylonische Talmud over Hillel en Shammai. Dit waren de twee belangrijkste rabbi's in hun dagen: *Er was een voorval waarbij een heiden voor Shammai verscheen. Hij zei tegen hem: 'Bekeer mij, op voorwaarde dat u mij de hele Thora onderwijst, terwijl ik op één voet sta.'* Hij dreef hem weg met de meetlat, die hij in zijn hand had. *Hij kwam bij Hillel: 'Bekeer mij.'* Hij zei tot hem: *'Wat hatelijk is voor jou, doe dat ook je naaste niet. Dat is de hele Thora; al het andere is uitleg. Ga heen en studeer.'*

Uit Markus 12 blijkt dus ten eerste, dat de schriftgeleerde Jezus op het niveau van de grote Thora-geleerde Hillel plaatst. En ten tweede zien we dat Jezus bij de uitleg van Hillel aansluit, door te onderwijzen dat we onze naaste lief moeten hebben als onszelf. In Lukas 6:31 sluit Hij zelfs nog nauwer aan op wat Hillel zei: *En zoals u wilt dat de mensen u doen, doet u hun ook zo.* Ten derde leren we hier dat het dubbele liefdesgebod de kern van de Thora vormt en daarmee ook van het bekeringsleven. We kunnen uit dit gedeelte duidelijk opmaken, dat Jezus wilde dat we de Thora zouden onderwijzen en uitleven, maar vooral vanuit een innerlijke motivatie, namelijk de liefde.

Het dubbele liefdesgebod vormt dus de kern van wat Jezus onderwees over de Thora en het bekeringsleven. We zijn geroepen om God lief te hebben boven alles. Dit gaat niet in de eerste plaats over romantiek, maar over de keuzes, die we in het leven maken. Alles in ons leven gaat wijken voor God, omdat Hij de belangrijkste plek in ons leven gaat innemen. Daarnaast zijn we geroepen om onze naaste lief te hebben als onszelf. Dat is zo mogelijk nog lastiger, omdat we van nature geneigd zijn om eerst aan onszelf te denken. Onze eigen behoeftes voelen we direct en andermans behoeftes niet. Daarom vraagt het inspanning en focus om de behoeftes van anderen een plaats te geven, gelijk aan die van onszelf. Dat is absoluut niet eenvoudig. Gelukkig gaat de Heilige Geest ons dit leren.

Welke daden passen bij een bekeerde levenswandel?

Welke concrete daden of karaktereigenschappen horen daar dan bij? We willen in deze paragraaf enkele dingen naar voren halen, die in het Nieuwe Testament genoemd worden. De eerste is **tevredenheid**. Op verschillende plaatsen worden we opgeroepen om tevreden te zijn met wat we hebben en ons geen zorgen te maken om wat we niet hebben.¹ God geeft ons alles wat we nodig hebben, daar kunnen we op vertrouwen. En we mogen tevreden zijn met wat we ontvangen. Deze tevredenheid maakt ook ruimte voor de behoeftes van anderen. Als we namelijk gericht zijn op onze eigen tekorten en behoeftes en daar voortdurend achteraan jagen, dan zullen we weinig ruimte hebben om andermans tekorten mee te wegen. Maar als we tevreden zijn in alle dingen, dan vinden we ruimte, om ook in de behoeftes van anderen te voorzien.

Een tweede karaktereigenschap, die we hier willen noemen, is **nederigheid**. Ook deze eigenschap komen we regelmatig in het Nieuwe Testament tegen. We worden opgeroepen om onszelf niet te belangrijk te vinden, maar elkaar juist in nederigheid hoger te achten. Zo waarschuwt Jezus zijn leerlingen, dat zij niet moeten heersen over anderen, maar anderen juist moeten dienen.² Nederigheid zorgt ervoor, dat je de ander kunt liefhebben en dienen.

Hier moeten we ook aangeven dat er zoiets bestaat als valse nederigheid, die eigenlijk juist een verkapte vorm van hoogmoed is. Als mensen zichzelf enorm nederig vinden en zichzelf ook zo presenteren, dan gaat het om valse nederigheid. Nog steeds draait het dan om de persoon zelf en daarmee gaat er een stuk hoogmoed achter deze houding schuil. Nederigheid is ook niet hetzelfde als minderwaardigheidsgevoelens hebben. Ook dan gaat het nog steeds over jezelf. Nederigheid is niet dat je lager over jezelf gaat denken, maar dat je wat minder over jezelf gaat nadenken en wat meer over anderen. Het is een verschuiving van focus, van jezelf af, naar God en de naaste toe.

Een derde punt, dat we hier willen noemen, is de **gastvrijheid**. Hier in het Westen is de gastvrijheid niet zo hoog ontwikkeld. Velen leven op hun eigen eilandje. In het Midden-Oosten zie je nog veel meer gastvrijheid naar voren komen. Daar scheidt men er nog veel meer eer in, om anderen uit te nodigen en van eten en onderdak te voorzien. In de Bijbel wordt de gastvrijheid hoog gewaardeerd. De volgelingen van Jezus worden opgeroepen tot gastvrijheid, ook als dat een offer vraagt van je eigen privacy en gemakken. Zo staat er in Hebreëën 13:2 geschreven: *Vergeet de gastvrijheid niet, want hierdoor hebben sommigen zonder het te weten engelen onderdak geboden*. Zeer waarschijnlijk wordt hier aan de gastvrijheid van Abraham en Lot gerefereerd, die de engelen van eten en onderdak voorzagen.

Een vierde punt, dat vaak naar voren komt in het Nieuwe Testament, is de **blijdschap**. Gods kinderen zullen herkenbaar zijn aan de blijdschap, die zij met zich meedragen. Dit betekent niet perse dat je altijd met een glimlach moet rondlopen, want verdriet mag er ook zijn. Maar als gelovigen kennen we een diepe blijdschap en verwondering over de eeuwige redding in Jezus. Deze blijdschap gaat met ons mee, ongeacht de omstandigheden waarin wij leven. In Filippenzen 4:4 schrijft Paulus: *Verblijd u altijd in de Heer; ik zeg het opnieuw: Verblijd u*. We worden opgeroepen tot deze diepe blijdschap, die ons leven draagt. De blijdschap is ook onderdeel van de vrucht van de Geest, die in Galaten 5:22 genoemd wordt.

Een ander onderdeel van de vrucht van de Geest, is **zelfbeheersing**. Dit is ook een hele lastige, zeker in onze cultuur, waarin we alles kunnen krijgen, wat ons hartje maar begeerd. De Heilige Geest leert ons discipline aan, zodat we niet geregeerd worden door onze verlangens, maar juist heersen over deze verlangens. Zelfbeheersing staat hiermee tegenover verslaving. Nu komt verslaving vaak voort uit vluchtgedrag. Men durft de harde werkelijkheid niet onder ogen te zien, dus dan verliest men zichzelf in het één of ander. Zelfbeheersing is daarmee ook de kunst om pijn, tekorten en onvervulde verlangens te verdragen. Om daarmee naar de Heer te gaan en te vertrouwen, dat Hij deze op zijn tijd en wijze zal vervullen. Hierin hebben we allemaal waarschijnlijk nog wel te groeien...

Zo kunnen we nog wel even doorgaan: we zijn geroepen tot geloof, zachtmoedigheid, vrede, geduld, eerbaarheid, bezonnenheid, volharding, heiligheid, reinheid, vrijgevigheid, waakzaamheid, onderdanigheid, rechtvaardigheid, deugdzaamheid, enzovoorts...³ Het is goed om de Bijbel te blijven bestuderen, met het oog op karaktergroei en verbetering van onze levenshouding en daden. Er staan zoveel mooie aansporingen en wijsheden in de Bijbel, die ons mooier en heiliger kunnen maken voor God. De Heilige Geest wil deze woorden van God gebruiken om ons leven te transformeren.

---

¹ Mattheüs 6:19-34, Filippenzen 4:11-13, 1 Timotheüs 6:6-11, Hebreëën 13:5, Jakobus 5:10-11.

² Mattheüs 20:20-28, Johannes 13:1-20, Efeze 5:21, Filippenzen 2:1-11, etc.

³ Galaten 5:22, 2 Korinthe 8-9, Filippenzen 4:8, Kolossenzen 3:18-4:1, 1 Thessalonicenzen 5, Titus 2:2,